

PIJNBOOMZIEKTEN

door M. DE KONING.

Voorstander van de nog steeds bestreden invoering van het woord *pijnboom* in plaats van *grove den* heb ik mij afgevraagd: „als man met de naam pijnboom nu weer invoert, hoe moet het dan met de naam der Pinus-vijanden?”

Het is wel jammer dat het woord „pijn” twee beteekenissen heeft, zoodat de invoering van dit woord als aanduiding eener houtsoort tegenkanting ondervindt, mede omdat men vreemde combinaties krijgt; het woord leent zich voortreffelijk tot het debiteeren van aardigheden.

Jammer is het anderzijds ook weer niet, getuige de vele jeux de mots der Franschen, die een hoogst ernstige kwestie door verkeerden uitleg vaak lachwekkend kunnen maken. Ieder die wel eens in Fransch gezelschap heeft verkeerd weet hoe scherp ze er op reageeren, maar toch zal niemand onze Zuidelijke bureu mal of onzinnig vinden.

Daarom was het ook niet erg en m.i. niet ten nadeele van het woord „pijn” dat Dr. Oudemans Jr. in onze laatste vergadering den draak stak met de woorden *pijnscheerder* en *pijnschot*. Integendeel, een beetje meer geest kunnen we in onze Nederlandsche gezelschappen best hebben. Ik geloof dat er over het „pijnvraagstuk” in den boschbouw nog wel meer aardigheden te bedenken zijn.

Maar, wanneer we eenmaal aan het gebruik van de woorden „pijn” en „pijnboom” gewend zijn, dan zal niemand den gebruiker ervan uitlachen of misverstaan. Denkt de Duitsche collega aan een boven- of onderkaak, wanneer hij het over de *Kiefer* heeft?

Zoo niet, dan zou alleen de tandarts en niet de houtvester over „Die heutige Rentabilität der Kiefernwirtschaft” te spreken zijn.

We behoeven m.i. niet bang te zijn dat het woord „pijn” gek klinkt en doet het dat toch dan voegen we er „boom” achter.

Een ander schijnbaar bezwaar ligt in de boschbescherming. In werkelijkheid is dit bezwaar gering. Het aantal ziekteverschijnselen van Pinus-soorten is groot, het zijn meest zwammen en insecten. Een gangbare Nederlandsche naam hebben de meeste niet.

Dit is ook niet noodig, want behalve met de algemeen voorkomende bemoeit er zich alleen de wetenschap en de verzamelaar mee en beide gebruiken in den regel alleen de wetenschappelijke namen.

Verder zijn er tal van vijanden, vooral insecten die men Nederlandsche namen heeft gegeven! (Ritzema Bos en ook schrijver dezes in zijn „Boschbescherming”), maar die gaan er niet in. Onze boschwachters en hunne mannen spreken nog steeds van *Brachyderes*, *Cneorhinus*, *Retinia* in plaats van dennenkorthalskever, grijze bolsnuittor, dennenlot- of knoprups. Wat een korthalskever is, weten de meeste collega's ook niet; dennenlot- en dennenknoprups kennen ze noch als vlinder, noch als rups of pop uit elkaar, ja zelfs de beschadigingen dezer beide *Retinia*'s zijn, als er geen walddorens gevormd worden niet eens gemakkelijk uit elkaar te houden! Zoo wordt het „pijnboomvraagstuk” in de boschbescherming al dadelijk vereenvoudigd doordat men maar zelden een Nederlandschen naam gebruikt.

In en op het hout van *Pinus silvestris* leven tal van soorten dennenbastkevers. Ze behooren tot de geslachten *Myelophilus*, *Carphoborus*, *Hylastes*, *Hylurgus*, alles bijeen een 10-tal soorten. Welke *practicus* kent ze? Het is alleen *Myelophilus piniperda* die bekendheid geniet,

De andere kunnen gerust bij hunnen wetenschappelijken naam genoemd worden. Voor de dennenschorskevers (*Tomiscus*, *Pityophorus*, *Dryocoetes*, *Pityogenes*, *Crypturgus*, *Xyloterus*, *Xyleborus*) weer een tiental soorten, geldt hetzelfde.

De theoreticus denkt er niet aan al deze kleine hout- en schorsbewoners Nederlandsche namen te geven. Ook de *Pissodes*-soorten, behalve *Pissodes notatus* hebben geen of niet gangbare Nederlandsche namen. De *practicus* heeft ze niet nodig, noch de Nederlandsche noch de wetenschappelijke. De heer Oudemans noemde nog de dennenpijlstartaart. Deze heeft alleen verzamelaarswaarde en, wanneer hij niet in alle Duitsche leerboeken stond, zou geen boschbouwer er hier ooit van gehoord hebben. Hij is de eenigste *Sphingide* op naaldhout en als zoodanig theoretisch van beteekenis.

Wat blijft er nu van onze *Pinus*ziekten over?

Ik laat de namen waarom het gaat hier volgen.

Onder de zwammen:

de *dennenroest* (*Peridermium Cornui*) de *dennennaaldroest* (*P. oblongisporium*) en de *dennendraaiziekte* (*Caecoma pinitorquum*). Vooral dat laatste Nederlandsche woord moest aanleiding tot tal van aardigheden geven en niemand denkt er aan. Zou het nu zoo moeilijk zijn hier het woord *pijnboom* voor *den* te zetten?

Voor *dennenschot* (*Lophodermium pinastri*) kan men het woord *schot* gebruiken. De andere *Lophodermium* (*Hysterium*)-soorten leven op *Picea* en *Abies* en komen hier niet of zelden voor. Men noeme ze bij hun wetenschappelijken naam.

De andere soms in onze *Pinus*soorten voorkomende zwammenleveren geen moeilijkheden op.

En nu de insecten.

Dennenboktor (*Aestonymus aedilis*), nog daargelaten dat hij van geen beteekenis is voor levend hout, merk ik hierbij op dat hij schadelijk kan worden voor gekapte stammen en daarom *grensboktor* moest heeten.

Dennenharsbuilrups (*Evetria resinella*), een veel te lang woord. Daar er geen ander insect in onze bosschen leeft dat deze opvallende harsgallen veroorzaakt, kunnen we evengoed „harsbuilrups” schrijven.

Gestreepte dennenrups (*Panolis piniperda*). We weten uit de jaren 1921 en '22 dat ze de meest uiteenlopende naaldhoutsoorten aanvreet, zoodat ze haar naam kan behouden. „Den” toch is niet alleen abies; het is ook een verzamelnaam voor het naaldhout.

Nu blijven alleen nog over de *dennenscheerder* (*Myelophilus piniperda* en *minor*), de *grootte* en de *kleine dennensnuitkever* (*Hylobius abietis* en *Pissodes notatus*), de *dennenbladwesp* (*Lophyrus pini* en *L. rufus*) en de *dennenknopen* en *dennenlotrups* (*Retinia-Evetria Buoliana* en *turionana*).

Deze Nederlandsche namen zijn de eenigste die gewijzigd zouden moeten worden. De beide *retinia's* zou men kortweg *lot-* en *knoprups* moeten noemen, terwijl de overige dan omgedoopt dienen te worden in: pijnboomscheerder, grootte en kleine pijnboomsnuitkever en pijnboombladwesp.

Dat is alles.

Uit het bovenstaande blijkt, dat, wanneer er bezwaren zijn tegen invoering van het woord pijn of pijnboom, deze niet in de leer der boschbescherming behoeven te worden gezocht.

Aan het vreemde van het woord is men gauw genoeg gewend. Er worden wel gekker termen in onzen boschbouw gebezigd.